

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Cíle a předpoklady preventivní restrukturalizace

Nový zákon č. [284/2023](#) Sb., o preventivní restrukturalizaci (dále jen „zákon“) nově nabízí obchodním korporacím v České republice možnost, jak překlenout finančně nepříznivou situaci, a to bez nutnosti insolvenčního řízení. Cílem tohoto článku je představení základních mechanismů fungování preventivní restrukturalizace se zaměřením na její cíle a předpoklady.

Základ právních norem preventivní restrukturalizace dává evropské právo, a to konkrétně směrnice EU 2019/1023 (dále jen „směrnice“). Cílem směrnice je přispět k řádnému fungování vnitřního trhu a odstranit překážky bránící uplatňování základních svobod, například volného pohybu kapitálu a svobody usazování, které vyplývají z rozdílů mezi vnitrostátními právními předpisy a postupy preventivní restrukturalizace, insolvence a oddlužení a zákazů činnosti. Směrnice si klade za cíl odstranit uvedené překážky tím, že zajistí, aby životaschopné podniky a podnikatelé ve finančních obtížích měli přístup k účinným vnitrostátním rámcům preventivní restrukturalizace, které jim umožní pokračovat v činnosti, aby tak poctiví podnikatelé v úpadku nebo předlužení podnikatelé dostali po úplném oddlužení po uplynutí přiměřené doby druhou šanci a aby se zlepšila účinnost postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení, zejména s cílem zkrátit jejich trvání.

Restrukturalizace by měla dlužníkům ve finančních obtížích umožnit i nadále zcela nebo částečně pokračovat v podnikání, a to změnou složení, podmínek nebo struktury jejich majetku a závazků nebo jakékoliv části jejich kapitálové struktury, včetně prodeje majetku nebo částí podniku, nebo i fungujícího podniku jako takového, jakož i provedením provozních změn.

Přestože bylo v úvodu článku hovořeno o preventivní restrukturalizaci jako o „možnosti“ pro obchodní korporace, nutno k tomu dodat, že se na preventivní restrukturalizaci můžeme dívat též jako na povinnost. Statutární orgány obchodních korporací mají zákonnou povinnost postupovat s péčí řádného hospodáře, což implicitně zahrnuje taktéž povinnost předcházet úpadku. Pokud se tedy obchodní korporace dostane do finančních potíží, které hrozí přivozením úpadku, nevyužití preventivní restrukturalizace by mohlo být vnímáno jako porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře. Obchodním korporacím sice teoreticky stále zůstává možnost pokusit se o zlepšení své ekonomické situace ad hoc jednáními s věřiteli mimo režim zákona, ovšem z praktického hlediska oproti tomu dává zákon mnohé výhody (např. skutečnost, že postačí souhlas většiny věřitelů - pokud by korporace jednala mimo režim zákona, potřebovala by souhlas všech zainteresovaných subjektů). Z tohoto důvodu považujeme preventivní restrukturalizaci dle zákona v podstatě za povinnou pro všechny korporace, kterým z důvodů finančních či ekonomických obtíží hrozí úpadek.

Zákon omezuje svoji osobní působnost na obchodní korporace (tj. obchodní společnosti a družstva), čímž záměrně diskvalifikuje všechny fyzické osoby. Je tomu tak z důvodu, že lze důvodně předpokládat, že fyzické osoby by nebyly schopny unést transakční náklady preventivní restrukturalizace. Fyzickým osobám tedy nezbývá než využít oddlužení dle zákona č. [183/2006](#) Sb., insolvenčního zákona (dále jen „insolvenční zákon“). Zároveň zákon z preventivní restrukturalizace a priori vylučuje obchodní korporace vyjmenované v § 3 odst. 2 zákona. Jedná se obecně o vybrané finanční instituce, poskytovatele finančních služeb a jiné finanční subjekty, které mají zásadní význam na poli finančního trhu a ekonomiku celého státu. Pro tyto se v případě finančních problémů užije speciální zákon č. [374/2015](#) Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu.

Další podmínkou pro užití preventivní restrukturalizace dle zákona je zákonem stanovená míra distresu. Zákon tuto ohraničuje dvěma mezními body, ve kterých se musí podnikatel nacházet, aby mohl zahájit a pokračovat v preventivní restrukturalizaci. Slovy zákona se jedná o situaci, kdy podnikatel není v úpadku ve formě platební neschopnosti, avšak se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že jeho finanční potíže dosahují takové závažnosti, že by v případě nepřijetí navrhovaných restrukturalizačních opatření došlo k jeho úpadku. Zákon tedy jasně stanoví, že preventivní restrukturalizace slouží výhradně k řešení finančních či ekonomických krizí obchodních korporací, a tudíž nelze postup dle zákona využít v případě, kdy se podnikatel v řečené krizi nenachází (např. z důvodu, aby si pouze zlepšil postavení mezi věřiteli, aniž by se nacházel v krizi). Zákon blíže nespecifikuje, jak může podnikatel definovat onen okamžik, od kdy je možné zahájit preventivní restrukturalizaci, ovšem dává určité vodítko ve formě vyvratitelné domněnky, dle které podnikatel splňuje řečenou minimální míru distresu, pokud provoz závodu neprodukuje příjem, který postačuje na úhradu peněžitých dluhů vznikajících v průběhu posledního roku ve lhůtách splatnosti. Další možné výkladové vodítko lze spatřovat v insolvenčním zákonu, který popisuje hrozící úpadek jako situaci, ve které lze se zřetelem ke všem okolnostem očekávat, že podnikatel nebude v budoucnu schopen řádně a včas plnit podstatnou část svých peněžitých závazků. Pokud jde o maximální možnou míru distresu, pak podnikatel se nesmí nacházet v úpadku ve formě platební neschopnosti. V takovém případě není možné ani zahájit, ani pokračovat v preventivní restrukturalizaci a podnikatel je povinen zahájit insolvenční řízení.

Další nezbytnou podmínkou pro přípustnost preventivní restrukturalizace je dobrá víra podnikatele v zachování nebo obnovu provozuschopnosti závodu podnikatele restrukturalizačními opatřeními. Jestliže obchodní korporace neprovozuje obchodní závod nebo nemá obchodní závod, jehož provoz by mohla obnovit během preventivní restrukturalizace, pak taková obchodní korporace nemá možnost využít preventivní restrukturalizace. Zákon připouští i možnost, že podnikatelův závod již není provozuschopný, ovšem jeho provoz má být díky preventivní restrukturalizaci obnoven. Je patrné, že zákon předpokládá existenci závodu, jak při zahájení preventivní restrukturalizace, tak během jejího průběhu i po jejím skončení. To ovšem neznamená, že závod musí zůstat stejný, ba právě naopak bude mnohem častější, když obchodní závod projde během preventivní restrukturalizace změnami. Tyto změny v obchodním závodu budou zaměřeny na předcházení úpadku a zajištění nebo obnovu provozuschopnosti obchodního závodu. Z textu zákona lze implicitně vyvodit, že podnikatel může mít závodů i více, popř. může mít i pobočky. Dobrou vírou podnikatele se pak rozumí dobrá víra osob, které jednají jménem obchodní korporace, tj. statutárních orgánů. K tomu je vhodné dodat, že podle zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, se dobrá víra v právním jednání předpokládá vyvratitelnou právní domněnkou.

Zákon kromě výše popsaných pozitivních podmínek podává i negativní podmínky, tedy podmínky, které nesmí být naplněny, aby mohl podnikatel využít preventivní restrukturalizace. První takovou podmínkou je nepoctivý záměr podnikatele – pokud je tento prokázán, resp. je dán důvodný předpoklad jeho existence, pak podnikatel není oprávněn preventivní restrukturalizaci zahájit nebo v ní pokračovat. Okamžik, ke kterému se má poctivost záměru podnikatele posuzovat, je stanoven na potvrzení restrukturalizačního plánu; tedy lze-li důvodně předpokládat nepoctivý záměr, soud restrukturalizační plán zamítne. Nepoctivost záměru není nutné prokázat, nýbrž toliko postačí, že zjištěné skutečnosti odůvodňují předpoklad, že podnikatel sleduje nepoctivý záměr. Důsledkem nepoctivého záměru je zejména zamítnutí restrukturalizačního plánu soudem, ovšem můžeme také předpokládat konsekvence v podobě případné náhrady škody věřitelům. Zákon v § 5 odst. 2 a 3 udává demonstrativní výčet jednání, ze kterých lze usuzovat na nepoctivý záměr podnikatele. Jedná se toliko o příklady, a tudíž nepoctivý záměr není na tyto omezen, nýbrž soud může nepoctivý záměr usoudit i z jiných jednání. Taktéž je třeba říci, že i pokud se prokáže některé z uvedených jednání, neznamená to automaticky zamítnutí restrukturalizačního plánu pro nepoctivý záměr – podnikatel i zde má možnost tvrdit a prokazovat, že uvedené jednání na nepoctivý záměr neukazuje a soud má

stále povinnost zkoumat všechny relevantní okolnosti konkrétního případu, aby zjistil, zda je, či není nepoctivý záměr dán. Soud by se tedy neměl toliko omezovat na prokázání jednotlivých jednání, ale měl by jít více do hloubky a pečlivě zvažovat, jestli a jak toto jednání v konkrétním případě poukazuje nebo nepoukazuje na nepoctivý záměr. Kromě nepoctivého záměru zákon udává i další negativní podmínky. Preventivní restrukturalizaci není oprávněn zahájit nebo v ní pokračovat podnikatel, který je v likvidaci, nebo u něhož byl v posledních 5 letech zjištěn úpadek, nebo u něhož byl v posledních 5 letech zjištěn nepoctivý záměr.

Preventivní restrukturalizace poskytuje cestu, jak se obchodní korporace mohou pokusit vyvarovat finančních nepřízní a úpadku. Má značný potenciál zlepšit postavení podnikatelů ve finančních obtížích, umožnit pokračování obchodních činností a poskytnout prostředky k naplánování účelných změn. Nicméně, je podstatné zdůraznit, že preventivní restrukturalizace se musí zakládat na solidních základech dobré víry a vyžaduje pečlivé plánování a strategické rozhodování ze strany odpovědných orgánů korporací. Zákon stanovuje konkrétní předpoklady, které musí být splněny, aby bylo právo na preventivní restrukturalizaci uplatnitelné. Využít ji mohou pouze obchodní korporace, které se nacházejí v zákonem stanovené míře distresu, provozují obchodní závod a jsou v dobré víře v zachování nebo obnovení jeho provozuschopnosti, přičemž důvodný předpoklad existence nepoctivého záměru může vést k zamítnutí restrukturalizačního plánu. V tomto kontextu má preventivní restrukturalizace potenciál být významným nástrojem v rukou odpovědných korporací, s možností vést ke zlepšení jejich finanční situace a dlouhodobé udržitelnosti.

Mgr. Lukáš Turner,
advokátní koncipient

Mgr. Tomáš Machurek,
advokát

VEDEME SVĚTEM PRÁVA

MT Legal s.r.o., advokátní kancelář

Praha | Brno | Ostrava

Tel.: +420 222 866 555

Fax: +420 222 866 546

e-mail: info@mt-legal.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 29.: Jednání za s.r.o. – jednatelé](#)